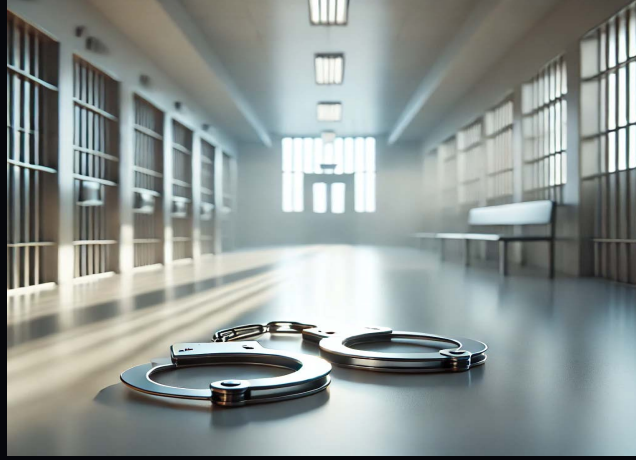

ATIL HUKUK BÜROSU

HUKUKİ İNCELEME

31 Temmuz 2023  ncesi Suç İşleyenler Bakımından
"Covid İnfaz" Düzenlemelerinin Yol Açtığı Eřitsizlik

Alsancak Mah. Atatürk Cad. No:304 Palmiye Apt. K:7 D:7 Konak / İzm r
Tel: 0553 206 26 65 – 0545 281 65 23 E-Posta: info@atilhukuk.com.tr

ATIL HUKUK BÜROSU

I. G R

Malum oldu u üzere, salgının cezaevlerinde olu turdu u yüksek risk nedeniyle, infaz hukukunda istisnai ve geçici nitelikte birçok düzenleme yürürlü e konulmu tur. Covid-19 salgını, yalnızca sa lık sistemi üzerinde de il, ceza adaleti ve infaz rejimi üzerinde de köklü etkiler do urmu tur. Bu düzenlemelerle birlikte binlerce **hükümlü**, ola an infaz rejiminin dı nda kalan lehe uygulamalardan yararlanmı tur.

◆ Mevcut Mevzuatta **Tutuklular** için Telafi Edici Bir Düzenleme Var Mı?

Hayır. Bugün itibarıyla yürürlükte bulunan mevzuatta 31 Temmuz 2023 tarihinde Covid izninde olan hükümlüler için geçi düzenlemeleri öngörölmü tür. Açık cezaevindeki veya açı a ayrılma artlarını sa layan hükümlüler için erken denetimli serbestlik gibi imkânlar tanınmı tur.

Ancak 31 Temmuz 2023 tarihinde tutuklu olup da sonradan hükümlü olan ki iler için herhangi bir telafi hükmü getirilmemi tir. Dolayısıyla mevcut hukuk düzeninde, ki iler için tutuklu / hüküm özlü / hükümlü olmaları farkı nedeniyle olu an bu e itsizli in do rudan giderilmesini sa layan açık bir norm bulunmamaktadır.

Özellikle 31 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya ba lanan nfaz Kanunu Geçici Madde 10 uyarınca; suç e eski olmasına ra men yargılaması henüz kesinle memi ki iler ile aynı tarih itibarıyla hükmü kesinle mi ki iler arasında ciddi bir hukuki e itsizlik ortaya çıkmı tur.

Bu yazımızda, nfaz Kanunu Geçici Madde 10 faydaları ve uygulanması esnasında ortaya çıkan e itsizlik hukuki temelleriyle incelenecektir.

II. COV D DÖNEM NFAZ REJ M N N TEMEL ÇERÇEVES

Salgın döneminde yürürlü e giren geçici infaz düzenlemeleri, temel olarak üç ana sonuç do urmu tur:

- Açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin geçici süreyle izinli sayılması,
- Kapalı cezaevinde bulunan ve açı a ayrılma artlarını sa layan hükümlülerin erken açık ceza infazına geçirilmesi,
- Denetimli serbestlik uygulamasının fiilen geni letilmesi ve infaz süresinin fiilen cezaevi dı nda geçirilmesi eklindedir.

Bu infaz rejimi 31 Temmuz 2023 tarihine kadar uygulanmı tur. Bu tarihten sonra Covid gerekçesiyle hükümlülere tanınan izin sona ermi ve geçi hükümleri (geçici madde 10) yürürlü e sokulmu tur. Ne var ki; bu düzenlemelerin tamamı **yalnızca hükümlüler** açısından uygulanmı tur. Yargılaması devam eden ve hakkında kesinle mi mahkûmiyet kararı bulunmayan tutuklular kanaatimize; e itsizli e u ratılmı ve sistemin tamamen dı nda bırakılmı tur.

ATIL HUKUK BÜROSU

III. NFAZ KANUNU GEÇ C 10. MADDE LE GET R LEN YEN L KLER

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a eklenen Geçici 10. madde ile, cezanın infazı sürecinde hükümlüler lehine önemli ve kapsamlı yenilikler getirilmiştir. Söz konusu madde kapsamında öngörülen uygulamaların genel çerçevesi ve öne çıkan sonuçları kısaca aşağıda ekilmiştir:

1. Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle izinde bulunan hükümlüler, izin bitimini takip eden onbeş gün içinde infaz işlemlerinin devam ettiği kurumlara dönmekle yükümlüdürler. (5275 sayılı Kanun, Geçici m. 10/1)
2. Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle izinde bulunan ve cezalarının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına beş yıl ve daha az süre kalan hükümlülerin cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazı sağlandı. (5275 sayılı Kanun, Geçici m. 10/2)
3. 31.07.2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerden;
 - Toplam hapis cezası 10 yıldan az olanların en az 1 ay,
 - Toplam hapis cezası 10 yıl ve üzeri olanların ise en az 3 ay kapalı ceza infaz kurumunda kalmı olmaları,
 - Açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına 3 yıl veya daha az süre kalmı bulunması şartlarını birlikte sağlayanlar, bu şartların oluştuğu tarihten itibaren açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya hak kazanırlar. Bu şekilde hükümlülerin açık ceza infaz kurumunda en az 3 ay fiilen kalmaları artıyla denetimli serbestlikten 3 yıl erken yararlandırılmasına imkan tanınmıştır.(5275 sayılı Kanun, Geçici m. 10/6)
 - Kanun koyucunun kapsam dışında bırakılmı olduğu hükümlüler de yok değildir. Uygulama olarak; 3 yıl erken açık cezaevine ayrılma ve 3 yıl erken denetimli serbestliğe çıkma hükümlerinden faydalanamayacak olan bu hükümlüler aşağıdaki suçlardan hakkında hüküm kurulanlardır. (5275 sayılı Kanun, Geçici m. 10/7)

a. Türk Ceza Kanunu İkinci Kitap, Dördüncü Kısım,

- Dördüncü Bölüm (Devletin güvenliğine karşı suçlar),
- Beşinci Bölüm (Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar),
- Altıncı Bölüm (Millî savunmaya karşı suçlar),
- Yedinci Bölüm (Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk),

b. Terörle Mücadele Kanunu kapsamında kalan tüm suçlar,

c. Örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar.

ATIL HUKUK BÜROSU

Özetle; 31.07.2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve açığa ayrılmasına üç yıl veya daha az süresi kalan hükümlüler, toplam cezalarına göre öngörülen asgari kapalı kalma sürelerini tamamlamaları hâlinde açık ceza infaz kurumuna üç yıl erken ayrılabilmekte; en az üç ay açıkta kalmak ve talepte bulunmak artıyla da denetimli serbestlikten üç yıl erken yararlandırılmaktadır. Ancak bu imkân, devlet güvenliğini, anayasal düzene, millî savunmaya, devlet sırlarına karşı suçlar, terör suçları ve örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar bakımından uygulama alanı bulmamıştır.

SORU: Adi bir suçtan 12 yıl hapis cezası almış olan bir hükümlünün; koğullu salıverilmesi, denetimli serbestlik uygulaması ve açık ceza infaz kurumuna geçişi hakkı bakımından Covid infaz düzenlemesi ile nasıl bir değişiklik meydana gelmiştir?

CEVAP:

► DÜZENLEME ÖNCESİNDE İNFAZ HESAPLAMA YÖNTEMİ

a) Koğullu Salıverilme Süresi	b) Açık Cezaevine Ayrılma ve Denetimli Serbestlik Süresi
<p>Adi suçlarda koğullu salıverilme oranı: 1/2</p> <p>*1/2 koğullu salıverilme oranı, 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca 15.04.2020 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır.</p> <p>$12 \text{ yıl} \times 1/2 = 6 \text{ yıl}$</p> <p>Hükümlü, 6 yıl cezaevinde kaldıktan sonra koğullu salıverilmeye hak kazanır.</p>	<p>Denetimli serbestlik süresi: 1 yıl</p> <p>Sonuç ceza 1 yıldan fazla olduğundan 5275 Sayılı Kanunun 105/A maddesi gereğince Sanık denetimli serbestlikten doğrudan yararlanamaz.</p> <p>Sonuç cezasının onda birini kapalı kurumlarda infaz edip, iyi hâllî olma ve koğullu salıverilme tarihine 7 yıldan az süre kalması artı gereğince; 1 YIL 2 AY 13 GÜN HAP S cezasını kapalı ceza infaz kurumunda çektikten sonra açık ceza infaz kurumuna geçer. Açıkcezaevinde geçireceği 5 yıllık süreyi de tamamladıktan sonra denetimli serbestlik uygulanmak suretiyle tahliye edilir.</p> <p><u>Bu durumda hükümlü; 5 yıl (1 yıl 2 ay 13 gün kapalı, 3 yıl 9 ay 17 gün açıkcezaevinde) fiilen cezaevinde kalır.</u> Mevcut infaz rejimine göre 1 yılı da denetimli serbestlik altında dışarıda geçirir.</p>

ATIL HUKUK BÜROSU

► COV D DÜZENLEMES SONRASI NFAZ HESAPLAMA YÖNTEM

Örne imize göre; 12 yıl hapis cezası almı olan hükümlü, 31.07.2023 tarihinde Covid iznindedir ve ko ullanı salıverilmesine 5 yıl veya daha az süre kalmı tır. Bu hükümlü, cezasının yakla ık 2. yılında Covid iznine ayrılmı olsun. Covid düzenlemesi öncesindeki infaz sistemde 3 yıl daha (toplam cezasının 5 yılını cezaevinde tamamladıktan sonra denetimli serbestlik e ayrılabilir) cezaevinde kalması ve 1 yılı da denetimli serbestlikte geçirmesi gerekirdi.

Ancak Geçici madde 10/2 ile: hükümlü cezaevine geri dönmek zorunda kalmaz. E deyi le; örnekteki hükümlü açısından Covid izninin sona ermesinden sonra açık ceza infaz kurumuna dönü yükümlülü ü ortadan kalkmı tır. Böylece kalan infaz süresinin tamamının denetimli serbestlik tedbiri altında cezaevi dı nda infazı mümkün hâle gelmi tır. Bu kapsamda hükümlü, söz konusu üç yıllık süre boyunca fiilen ceza infaz kurumuna girmeksizin, hürriyetine kavu mu ve sosyal hayatına devam ederek infazını sürdürmü tır.

Sonuç: 12 yıl hapis cezası alan bir adi suç hükümlüsü, Covid düzenlemesi sonrasında **yakla ık 3 yıl daha az süreyle fiilen cezaevinde kalmı olmaktadır.**

IV. 31 TEMMUZ 2023 T BARIYLA ORTAYA ÇIKAN HUKUK E TS ZL K

Uygulamada ortaya çıkan en temel sorun, aynı tarihte aynı suçu i lemi ve aynı ceza tehdidi altında bulunmu iki ki inin, yalnızca yargılamalarının tamamlanma süresindeki farklılık nedeniyle bütünüyle farklı infaz rejimlerine tabi tutulmasıdır.

Bu ki ilerden biri, yargılaması daha kısa sürede tamamlandı ı için hükümlü statüsüne geçmi ve Covid-19 sürecinde getirilen lehe infaz düzenlemelerinden fiilen yararlanmış tır.

Di eri ise, yargılaması uzadı ı için tutuklu statüsünde kalmı ve buna ba lı olarak aynı dönemde hiçbir lehe infaz uygulamasından faydalanamamı tır.

Yapılan bu uygulama, yargılaması uzun süren ki inin ceza infaz kurumunda fiilen daha fazla sürede kalmasına sebebiyet vermi tır. Sırf yargılaması geç sonuçlandı ı için daha a ır bir infaz rejimine maruz kalmı tır. **Halbuki ceza hukukunun temel prensiplerinden biri, yargılamanın makul sürede tamamlanması ve bu prensibe ba lı kalınmaması halinde ortaya çıkacak olumsuz sonucun sanı a yükletilmemesidir.**

Tüm bu sebeplerle; kamuoyunda **11. Yargı Paketi** olarak anılan ve hazırlanmakta oldu u belirtilen yeni düzenleme önemli bir beklenti olu turmu tur. Söz konusu düzenlemenin, infaz rejiminden kaynaklanan e itsizlikleri giderecek bir telafi mekanizması içermesi planlanmaktadır. Aynı ekilde, yargılamanın uzunlu una ba lı olarak ortaya çıkan yapısal adaletsizliklerin de bu düzenleme ile giderilmesi, ceza adalet sisteminin sa lıklı i lemesi bakımından zorunluluk olu turmaktadır.

ATIL HUKUK BÜROSU

31 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla tutuklu olup yargılaması sonradan kesinleşen kişilerin de, yalnızca statü farklılığı nedeniyle mahrum kaldıkları lehe infaz rejimine makul ve ölçülü biçimde kavu maları gerektiğini özellikle vurgulamak isteriz. Bu yönde atılacak adımların, e itli i sa layaca 1, hukuk devleti ilkesinin yeniden güçlendirilmesi ve infaz sisteminde adil dengenin sa lanması açısından belirleyici olacağı düşünülmektedir.

